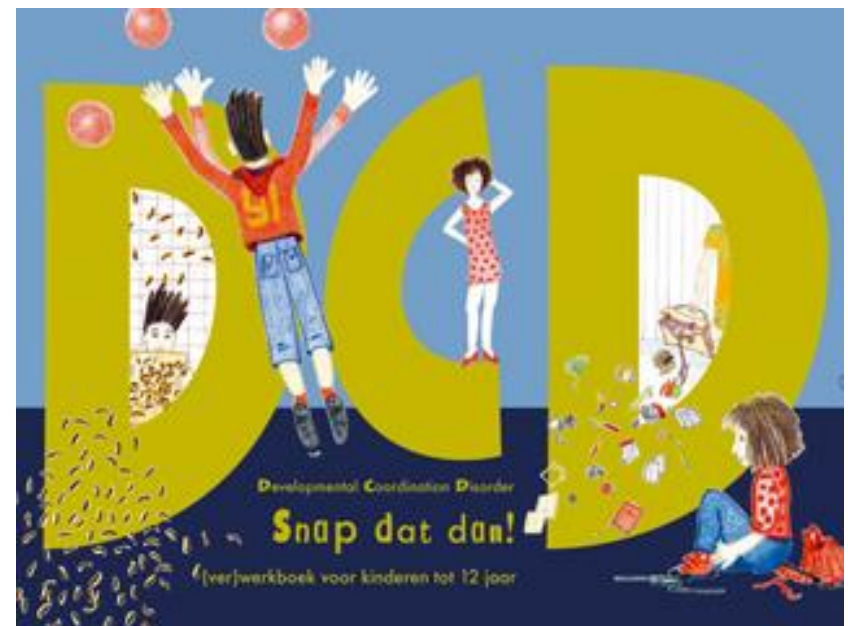

Developmental Coordination Disorder

Miriam Verstegen
Kinderrevalidatiearts

Inhoud

- **Developmental Coordination Disorder**
  - Criteria
  - Kenmerken
  - Comorbiditeiten
  - Pathofysiologie
  - Behandeling
  - Prognose
- **Verwijzen?**
  - Observatiemogelijkheden en mogelijke uitkomsten

Developmental Coordination Disorder

- http://www.grootklimmendaal.nl/kinderen_en_jongeren/aandoeningen/dcd.aspx#.VUkQ5pMvuFU

Developmental Coordination Disorder

- 29 november 2013 beleidsconferentie
European Academy of Childhood Disability aanbevelingen
vertaald naar de Nederlandse situatie
- Richtlijn DCD volgt

- 5-6 % van de kinderen
- Jongens: meisjes 3:1

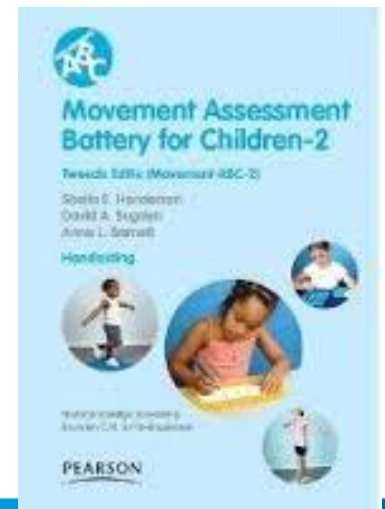
European Academy of
Childhood Disability

DCD criteria (DSM-5) - Criterium A

Totaalscore Movement ABC-2 $\leq$ 16e percentiel (standaardscore 7)
of

Eén van de 3 componentscores $\leq$ 5e percentiel (standaardscore 5)

DCD criteria - Criterium B

Uit de hulpvraag blijkt dat de aandoening de schoolse prestaties of algemene dagelijkse activiteiten voortdurend en in belangrijke mate beïnvloedt.

Standaard afnemen: Groninger Motoriek Schaal
Coördinatie Vragenlijst voor Ouders

DCD criteria - Criterium C

De symptomen beginnen zich tijdens de vroege ontwikkeling te manifesteren

Nog niet geoperationaliseerd

DCD criteria - Criterium C

- Diagnose wordt meestal niet gesteld voor het 5^e jaar
- Bij motorische beperkingen tussen het 3^e en 5^e jaar ondanks voldoende leermogelijkheden en als andere oorzaken uitgesloten zijn:
  - diagnose stellen op basis van 2 onderzoeken (m-ABC)
  - tussen beide onderzoeken minstens 3 maanden
  - beide onderzoeken moeten voldoen aan de criteria

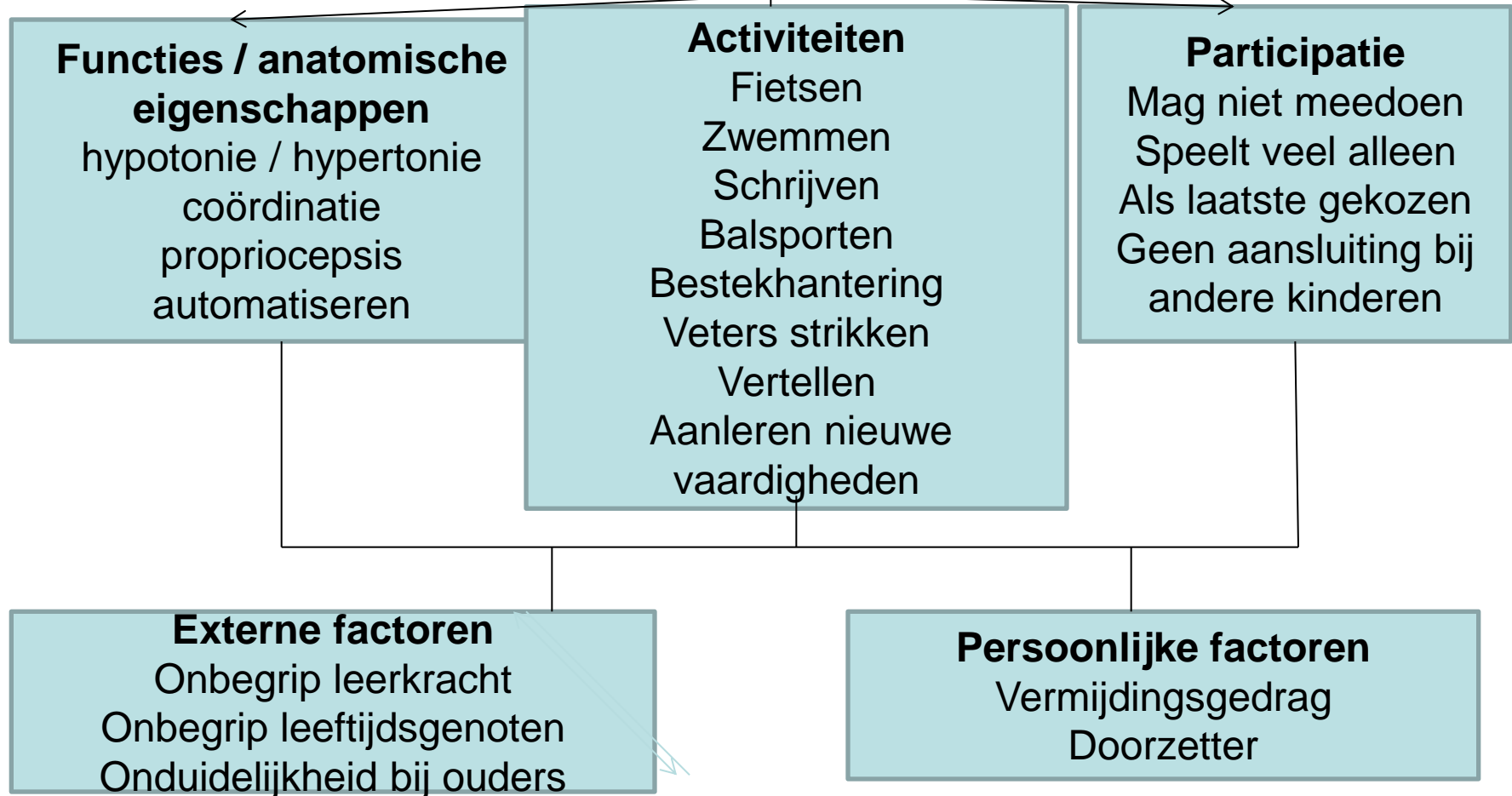
DCD criteria -Criterium D

- IQ > 70 (regulier onderwijs, niet gedoubleerd)
- Niet gevolg van een medische conditie volgens resultaten medisch neurologisch onderzoek

ICF-CY

Developmental Coordination Disorder

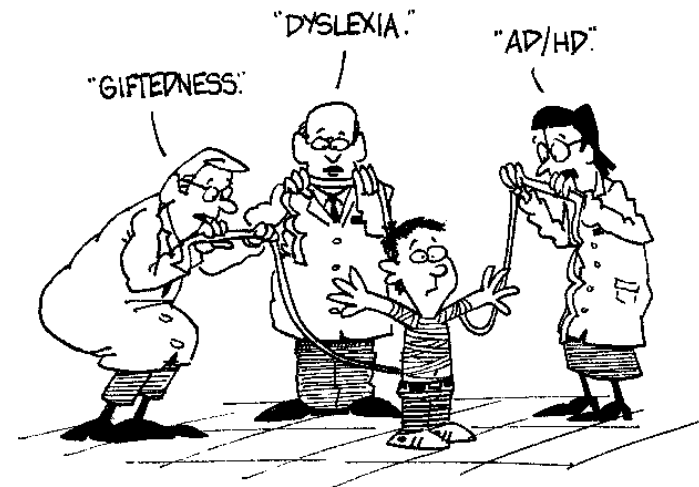
Succeservaringen

I DON'T WANT TO GO TO
SCHOOL! I HATE SCHOOL!
I'D RATHER DO ANYTHING
THAN GO TO SCHOOL!

Comorbiditeiten

- ADHD (30-50%)
- Autisme spectrum stoornis (PDD-Nos, Asperger)
- Dyslexie (>50% met ernstig dyslexie heeft coördinatieproblemen waarvoor interventie noodzakelijk)
- Dyscalculie
- Hypermobiliteit: DCD 64%
Geen DCD 33 % (Jelsma 2013)

Pathofysiologie DCD

- Oorzaak grotendeels onbekend, gerelateerd aan pathologie van het centrale zenuwstelsel.
- Hypothese onderliggend mechanisme (review zwicker 2012):
  1. Automatiseringsgebrek hypothese
  2. Interne modelleringsgebrek hypotheseCerebellum heeft waarschijnlijk een rol

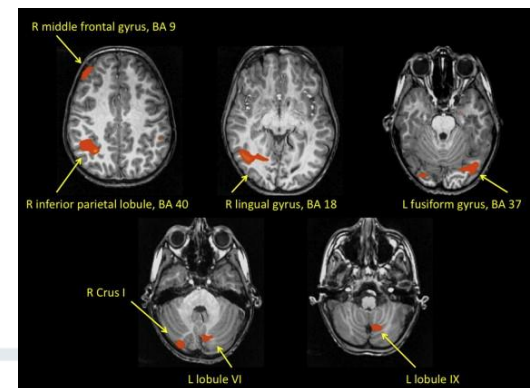
DCD en beeldvormende studies

- MRI: geen afwijkingen
- F-MRI: beperkt aantal studies, kleine aantallen
Kinderen met DCD ander activatiepatroon

Zwicker 2011:

uitvoering van motorische activiteiten: DCD meer activatie in bepaalde hersengebieden

motorisch leren: DCD onder activatie hersengebieden

Behandeling

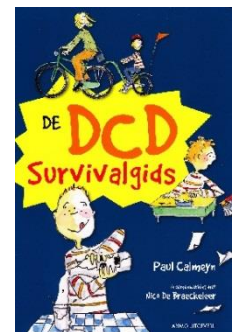
- Aanbeveling taakgerichte benadering
- Co-op methode: ontwikkelen van ondersteunende cognitieve strategieën, zodat het kind dagelijkse activiteiten motorisch adequaat kan uitvoeren.

Behandeling

Neuromotor Task training:

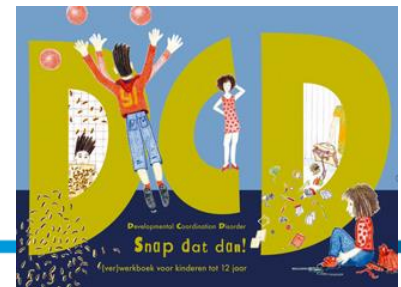
- Behandeldoelen in overleg met kind en ouder
- Taak georiënteerd ; oefen wat je wilt verbeteren
- Per vaardigheid; waarom kan het kind de vaardigheid niet uitvoeren
- Behandeling; gebruik van motorische leerprincipes ; veel herhaling van oefeningen, veel variatie van oefeningen

Prognose

- Motorische problemen kunnen tot in adolescentie en volwassenheid blijven bestaan. Verfijnen motoriek, compenseren.
- Puberteit: sociaal emotionele problemen op de voorgrond; Psychosociale problemen groter bij co-morbiditeit
- Hoger risico op obesitas, hart en vaatziekten

Verwijzen

- Enkelvoudige problematiek: eerste lijn
- Complexe problematiek: revalidatiecentrum
(Grof motorisch, fijn motorisch, communicatief, sociaal emotioneel/ gedrag)
- Bij verwijzing specifiek voor kom-pas (via samenwerkingsverband) graag vermelden op verwijsbrief
- Bij twijfel altijd mogelijkheid tot overleg!

Groot Klimmendaal: Observatiemogelijkheden

	Blikopener	Uitgebreide observatie	Kom-Pas
Intake revalidatiearts	Ja	Ja	Ja, met ambulante begeleider
Fysiotherapie	1 x 1 uur	6 x 30 min	2 x 1 uur
Ergotherapie	1 x 1 uur	6 x 30 min	2 x 1 uur
Logopedie	1 x 1 uur	6 x 30 min	2 x 1 uur
Psycholoog	1 x 1 uur	Inzet variabel	Inzet variabel
Maatschappelijk werk	nee	kennismaking	nee
Bespreking bevindingen	Nagesprek	Teambespreking met ouders	Nagesprek

Mogelijke uitkomsten

- Diagnose: Developmental Coordination Disorder of verwijzing naar kinderarts/ kinderneuroloog of kinderpsychiatrie
- Therapie: enkelvoudig (eerste lijn) of multidisciplinair
- Adviezen voor school
- Voorzieningen

Bedankt voor de aandacht

Revalideren in RMC Groot Klimmendaal is grenzen verleggen voor en met onze cliënten met het oog op maatschappelijke participatie: in fysieke zin en in cognitief, psychisch, emotioneel, communicatief en sociaal opzicht